

- 2013. április 23-án tartották a fasori gimnáziumban az evangélikus iskolák kutató tanárainak első konferenciáját. A nagy jelentőségű rendezvényen evangélikus iskoláink tanárait ismerhettük meg tudományos kutatásaik, érdeklődési területük tükrében. Tudós tanárok határozták meg a múltban is evangélikus iskoláink arculatát, ezt az értékes tradíciót kívánja feléleszteni, ápolni és továbbfejleszteni ez a reménység szerint hagyományteremtő rendezvény. Az egész napos konferencián elhangzott előadások közül teszünk közzé négyet.

Evangélikus textuárium, bibliográfia és teológiai művek az interneten

■ H. HUBERT GABRIELLA

- Az interneten létrejövő információrengetegben való eligazodás egyre nehezebbé válik. A digitalizált könyvek és egyéb dokumentumok száma is folyamatosan gyarapszik. Egyre nagyobb szerepet kapnak ezért az információt valamilyen szempont szerint összegyűjtő, strukturáló, a keresést megkönnyítő adatbázisok.

A reformációi emlékbizottság 2017-re készülve két olyan munkát is elindított és támogat, amely evangélikus tartalmakat közvetít mind az egyházi, mind pedig az egyházon kívüli világ felé. A két program megvalósítását, a Magyar Evangélikus Bibliográfia (MEB) és a Magyar Evangélikus Digitális Tár (Medit) építését az evangélikus dokumentumokat őrző gyűjtemények munkatársai végzik.

Textuárium – MEB

Az Evangélikus Országos Könyvtárban és az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárában készülő MEB egyik célja, hogy textuáriumnak segítse a teológusok munkáját. A MEB nyitóoldalára lépve¹ a *bibliai hely* keresőmezőbe kell beírni az igehelyet. Pl. Máté evangéliumának a rövidítését – *Mt* – beírva jelenleg 510 találatot kapunk, *Mt* 5-öt beírva 62-t, *Mt* 24,15–28-at keresve pedig 4 cikk vagy könyv adatai jelennek meg. Az egyes ünnepekre és vasárnapokra is rákereshetünk, ha a *teológiai tárgyszó* mezőbe írjuk kérdésünket. A %-jellel minden mezőben csonkolhatunk, ha nem tudjuk a pontos kifejezést, például a vasárnapnak a *Lelkipásztorban* használt elnevezését. A *Szentháromság ünnepe*% keresésre jelenleg pl. 698 válasz érkezik. Találatainkat különböző szempontok – szerző, cím, dátum stb. – szerint rendezhetjük.

A MEB a feldolgozás előrehaladtával fokozatosan helyettesítheti az eddig használt textuáriumokat. A *Lelkipásztor* 1924–1950 közötti, illetve 2011-től kezdődő évfolyamainak feldolgozása már elkészült. Távlati cél, hogy a *Lelkipásztor* teljes digitalizálása után összekössük a szövegeket az adatbázissal, mert így a találatként kapott cikkeket rögtön el is olvashatjuk.

Bibliográfia – MEB

Az adatbázis nemcsak textuárium, hanem, mint a neve is mutatja, bibliográfia. A magyar (magyarországi) evangélikus szerzőknek az evangélikus egyházzal kapcsolatban álló műveit és/vagy az evangélikus témájú könyveket, tanulmányokat (egyes esetekben a cikkeket is) gyűjti. Kimunkált teológiai tárgyszórendszer szerint kereshetünk benne. (Például *rendszeres teológia* kérdésünkre 792 válasz érkezik, ezen belül a *bioetika* 15 találatot ad.) A legördülő keresési mezőket használva több szempontú kérdéseket – például szerző, megjelenés éve, esemény stb. – is feltehetünk (használati útmutató a nyitóoldalon található). A bibliográfia az egyház területén jelentkező újabb kezdeményezéseket is igyekszik követni – így például az evangélikus iskolákban tanító kutató tanárok eddig feldolgozott cikkeire a tárgyszó mezőbe beírt *kutató tanár* kérdéssel kereshetünk rá.

2011-től kezdve teljes körűen bekerülnek a MEB-be a *Credo*, az *Evangélikus Iskola* (Nevelés), a *Kereszttyén Igazság* és a *Lelkipásztor* cikkei, tanulmányai és az adott évben megjelenő evangélikus kiadványok, valamint az egyházon kívül kiadott, evangélikus témájú publikációk is. Időben visszamenőleg pedig az anyagi és egyéb lehetőségek függvénye, hogy mi kerül feldolgozásra. Jelenleg mintegy 9000 tétel között kereshetünk.

¹ <http://humanus.bibl.u-szeged.hu/human/meb>.

Évente összesítő bibliográfia is készül. A *MEB 2012* már olvasható az Evangélikus Országos Könyvtár honlapján.²

Nemcsak az internet által nyújtott lehetőségek miatt nyitott a MEB a világ felé, hanem azért is, mert a tanulmány- (cikk)-rekordok nagy része belefolyik az Országos Széchényi Könyvtár adatbázisába is.³

Mit tegyünk, ha szeretnénk adatokat szolgáltatni a bibliográfia számára, ha hiányzik egy-egy fontos könyv vagy tanulmány, vagy ha hibát találunk az adatbázisban? A *Bejelentés* gombra kattintva elküldhetjük az adott könyv vagy tanulmány adatait a szerkesztőségnek vagy közvetlenül (tárgyként a MEB-et feltüntetve) a konyvtar@lutheran.hu címre.

Magyar Evangélikus Digitális Tár (Medit)

A reformációi emlékbizottság az evangélikus gyűjtemények anyagából 2010 óta évente digitalizáltatja a magyarországi evangélikusság írott emlékeit: teológiai műveket, gyűlekezet-, iskola- és intézménytörténeteket, folyóiratokat stb. Elsősorban 1945 előttiakat, mert ezek nem esnek szerzői jogi védelem alá. Mint a nyitólapon⁴ látható, alapvetően a teológia fő ágai szerint rendezett az eddig elkészült anyag. Kereshetünk az összes digitalizált műben együttesen, de egy-egy dokumentumon belül külön-külön is. A digitalizálás eredménye ugyanis kétrétegű pdf fájl: látjuk az eredeti könyvet és a mögötte lévő kereshető szöveget is.

2013-ban például a kisebb dokumentumok mellett az

Evangélikus Országos Levéltárban őrzött egyetemes (országos) közgyűlési jegyzőkönyveknek és az Evangélikus Országos Könyvtár *Evangélikus Örálló* című folyóiratának a digitalizálása készült el. Ezek az anyagok előreláthatólag júniusban kerülnek fel az internetre.

A Medit egyben gyűjtőhelye szeretne lenni az egyház különböző területein készülő digitalizált, kétrétegű pdf fájloknak is. Így került fel a tárhelyre és a honlapra például a Luther Kiadó által digitalizált Masznyik-féle Luther-sorozat és a hitvallási iratok is. Az Evangélikus Országos Könyvtár által digitalizált művek a *Muzeális könyvek* mappába, az Evangélikus Országos Levéltár anyagai pedig a *Levéltár* mappába kerülnek. A *Tanulmány* mappában gyűlhetnek azok a kereshető pdf formátumban lévő tanulmányok, amelyeket tágabb közönségnek és hosszú távú megőrzésre szánnak a kutatók. A Medit gyűjti az internet egyéb helyein már elérhető, a magyarországi evangélikusokkal kapcsolatos dokumentumok linkjeit is. A Medit várja az egyházközösségekben készült, kereshető pdf fájlformátumú, evangélikus témájú könyveket is. A pdf fájlokat a medit@lutheran.hu címre lehet elküldeni – az összegyűlt anyag a tervek szerint évente júniusban és decemberben kerülhet fel a honlapra.

Az evangélikus dokumentumokat egy helyen összegyűjtő Medit nemcsak saját internetes hozzáférhetősége révén nyitott a világ felé, hanem azért is, mert a digitalizálást végző Arcanum Kft. saját adatbázis-kereső rendszerével felszerelve szintén közli az evangélikus anyagok egy részét egy külön honlapon.⁵

Tolle, lege, utere!

² <http://konyvtar.lutheran.hu/bibliografia>.

³ <http://humanus.bibl.u-szeged.hu/human/cikk-mokka>.

⁴ <http://medit.lutheran.hu/>.

⁵ <http://apps.arcenum.hu/evangelikus>.